

Archeologienota

Heultje, Achterheide

Deel 2: Programma van Maatregelen

Inhoud

1	Administratieve gegevens	1
2	Gemotiveerd advies.....	2
2.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	2
2.2	Waardering archeologische vindplaatsen	2
2.3	Impactbepaling	2
2.4	Bepalingen van de maatregelen	3
2.4.1	Kennispotentieel verder (voor)onderzoek	3
2.4.2	Volledigheid van het (voor)onderzoek	3

1 Administratieve gegevens

Algemeen

Naam site	Heultje, Achterheide
Ligging	Heultje, Westerlo, 2260 Antwerpen
Kadaster	Heultje, Afdeling 1, Sectie E, openbare wegenis en 115L
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2019-0457
Reeds uitgevoerd vooronderzoek	Bureauonderzoek (2019E337) Landschappelijk bodemonderzoek (2019L182)
Bewaarplaats archief	N.v.t.

Actoren

Auteur	Emmy Van Laere (archeoloog)
Betrokken actoren	Mike Creutz (bodemkundige)
Betrokken derden	/

Plangebied

Oppervlakte plangebied	Ca. 64761 m ²
Kartering gewestplan	Woongebied en agrarisch gebied.

2 Gemotiveerd advies

2.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Uit de historische bronnen kon afgeleid worden dat Heultje pas een late ontwikkeling kende. Westerlo, waartoe Heultje behoort, kent zijn oorsprong in de 13^e eeuw. Op de CAI-kaart en cartografische bronnen is te zien dat in de omgeving van het plangebied sporen vanaf de middeleeuwen voorkomen. Op het historisch kaartmateriaal zijn enkele hoeves te zien en volgt het plangebied min of meer het laatmiddeleeuwse stratenpatroon.

De zone waar het bufferbekken en pompstation ingepland zal worden ligt in de 'Goorheyde'. Vondsten uit de Romeinse periode, metaaltijden en steentijden werden voornamelijk niet gedaan in de omgeving van het plangebied. Het plangebied staat gekarteerd als erg nat gebied. Bijgevolg is het voorkomen van archeologische sporen uit deze periodes iets lager maar niet onbestaand. Dit kan een gevolg zijn van het gebrek aan onderzoek en niet zozeer een weerspiegeling van de realiteit.

Een landschappelijk bodemonderzoek werd uitgevoerd om na te gaan of er nog potentieel was op artefacten- en sporenarcheologie. Uit de resultaten bleek dat de bodem volledig waterverzadigd was en mogelijk afgegraven en genivelleerd.

2.2 Waardering archeologische vindplaatsen

De geplande werken ter hoogte van de straten zullen de eventuele aanwezige archeologische sporen niet verder verstoren. De geplande werken bevinden zich in het bestaande gabarit van de wegweg. Bijgevolg is er geen archeologische verwachting voor dit deel van het plangebied en geen kennisvermeerdering. De geplande werken voor het bufferbekken en het pompstation kunnen wel een mogelijk aanwezig archeologisch niveau verstoren. Voor de archeologische verwachting zal dus enkel het terrein voor het bufferbekken beschreven worden.

Het toekomstige bufferbekken en pompstation is volgens de historische kaarten ingepland op heidegrond en is gelegen in de depressie van de Schyns-Nete in het overstromingsgebied van de Goorloop, welke op ca. 300 m ten zuiden loopt. Op de bodemkaart wordt het plangebied gekarteerd als matig natte lemige zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B horizont. Hierdoor is de kans op bewaring van sporen te dateren vanaf de steentijd mogelijk en is er een middelhoge verwachting voor het aantreffen van deze sporen. Verder onderzoek dient een uitsluitsel te geven of er nog eventuele steentijdarcheologie binnen het plangebied, ter hoogte van het toekomstige bufferbekken, aangetroffen kan worden.

Voor de metaaltijden en de Romeinse periode zijn geen historische en archeologische bronnen beschikbaar met betrekking tot het plangebied. In de onmiddellijke omgeving zijn voornamelijk geen sporen, vondsten of structuren gekend die met deze perioden in verband gebracht kunnen worden. De bodemomstandigheden in het plangebied waren bovendien niet echt gunstig voor bewoning. Het is echter niet omdat er weinig informatie beschikbaar is dat er vondsten of structuren niet aanwezig kunnen zijn binnen de contouren van het plangebied. Het schijnbaar ontbreken van dergelijke archeologische vondsten kan het gevolg zijn van het gebrek aan systematisch onderzoek in de regio. De verwachting wat betreft potentieel aanwezige waarden uit deze perioden is echter laag vanwege de ongunstige bodem. De bodem ter hoogte van het terrein voor het bufferbekken werd gekarteerd op de historische kaarten en is gelegen in heidegebied. De bodem is mogelijk te nat en te ongunstig om bewerkt te worden of om er zich permanent te gaan settelen.

Uit de historische bronnen en het historisch kaartmateriaal kunnen we afleiden dat er geen bewoning aanwezig was voor de zone van het toekomstig bufferbekken en dat Heultje pas in de 19^e eeuw een sterke ontwikkeling doormaakte. In het gebied was er tijdens de middeleeuwen wel al in zekere mate een ontwikkeling. De typerende inrichting van het landschap in de late middeleeuwen (sites met walgracht, hoeves, uitgebreidere perceelsstructuur met heggelandschap) getuigen van een exploitatie van de omgeving van het plangebied. Verder is evenwel te zien dat het toekomstig bufferbekken ingepland wordt op heidegrond. Deze grond werd in veel mindere mate geëxploiteerd. Sporen uit de volle en late middeleeuwen zijn mogelijk aan te treffen binnen het plangebied maar de verwachting is eerder gemiddeld.

Concluderend kan gesteld worden, gezien de landschappelijke ligging van de toekomstige zone voor het bufferbekken en het pompstation, dat het terrein en de directe omgeving eerder onaantrekkelijk is geweest voor menselijke activiteit en dit vanaf de prehistorie. Echter aangezien het plangebied nooit bebouwd geweest is, bestaat er een kans dat er toch archeologische sporen aanwezig kunnen zijn. Een reëel archeologisch potentieel is bijgevolg nog aanwezig voor het plangebied.

Deze archeologische verwachting werd gecontroleerd door middel van een landschappelijk bodemonderzoek. Hierbij kon aangetoond worden dat de bodem afgegraven en genivelleerd werd en dat de bodem volledig waterverzadigd was. De kans op het aantreffen van eventuele archeologische sporen is bijgevolg bijzonder laag.

2.3 Impactbepaling

De werken zullen geen verdere impact met zich meebrengen. Zowel ter hoogte van de straten als het terrein voor het bufferbekken en pompstation. De werken vinden plaats binnen het gabarit van de bestaande wegwakker en op een genivelleerd, volledig waterverzadigd terrein.

2.4 Bepalingen van de maatregelen

2.4.1 Kennispotentieel verder (voor)onderzoek

Naast het inschatten van de archeologische verwachting, is het belangrijk om het potentieel op kennisvermeerdering nader te bekijken. Dit wil zeggen dat geanalyseerd wordt in welke mate het uit te voeren onderzoek kan bijdragen tot concrete kenniswinst. Voor de geplande werken ter hoogte van de straten is er geen potentieel op kennisvermeerdering aangezien de werken zullen plaatsvinden binnen het bestaande gabarit van de wegwakker.

Indien er binnen het plangebied archeologische sporen of structuren aan het licht komen voor de steentijd, metaaltijden en de Romeinse periode kan dit een grote vermeerdering zijn van kennis, niet alleen voor het plangebied maar ook voor de directe omgeving. Hetzelfde geldt voor vondsten, sporen en structuren uit de middeleeuwen. Om dit mogelijke potentieel na te gaan werd een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd. Hieruit bleek dat de ondergrond volledig waterverzadigd was en dat de grond mogelijk afgegraven of genivelleerd is. Vanwege de bodemomstandigheden is het zeer onwaarschijnlijk om nog archeologische resten aan te treffen. Verder (voor)onderzoek zou ook hier niet leiden tot een relevante kennisvermeerdering.

2.4.2 Volledigheid van het (voor)onderzoek

Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek¹ is er (on)voldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon wel voldoende

¹ ONROEREND ERFGOED VLAANDEREN 2019 fig.3

bepaald worden. Verder vooronderzoek is niet meer nodig aangezien er geen potentieel meer is op kennisvermeerdering.